

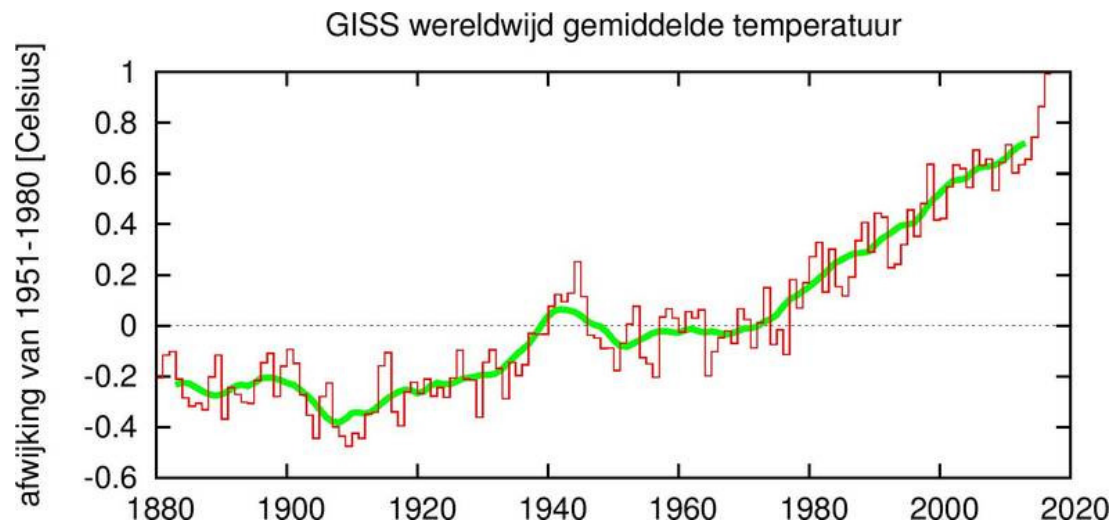
Activiteitenprogramma Klimaat en Duurzaamheid Gemeente Terneuzen

Aanleiding

VN klimaatverdrag van Parijs

Klimaatverandering is een van de grootste problemen waar de mensheid mee geconfronteerd wordt. Om een leefbare planeet te houden is het terugdringen van de uitstoot van CO₂ en andere broeikasgassen cruciaal. Het VN klimaatakkoord van Parijs van 12 december 2015 is historisch. 197 landen hebben ingestemd met een nieuw en bindend klimaatverdrag. Het doel is om zo snel mogelijk een einde te maken aan de stijging van de uitstoot van broeikasgassen. Halverwege de 21ste eeuw moet er een evenwicht zijn tussen alle uitstoot van broeikasgassen en het vermogen van de natuur om ze te absorberen. De opwarming van de aarde moet worden beperkt. De wereldwijde stijging van de temperatuur moet in 2100 beperkt zijn tot 2°C vergeleken met het niveau van vóór de opkomst van de industrie. Er wordt gestreefd om die stijging met 2°C te verlagen tot 1,5 graad.

Wereldgemiddelde temperatuur bepaald uit metingen boven land en zee. De groene lijn geeft de trend, het 10-jarig gemiddelde. 2016 is wereldwijd het warmste jaar ooit gemeten (bron: KNMI)

Elke vijf jaar zal het klimaatbeleid van alle landen wereldwijd worde geëvalueerd. De eerste controle vindt plaats in 2023. Onderdeel van het klimaatverdrag is dat rijke ontwikkelde landen ontwikkelingslanden met geld gaan helpen om hun uitstoot te verminderen. Elk jaar zal 91 miljard euro hiervoor beschikbaar worden gesteld.

De grote uitstoters China en de VS ratificeerden het Parijse klimaatverdrag in september 2016, India en de EU gingen in oktober 2016 akkoord. Het klimaatverdrag is op 4 november 2016 in werking getreden na ratificatie door 55 landen die samen verantwoordelijk zijn voor minimaal 55% van de CO₂-uitstoot van broeikasgassen. In Nederland heeft de Tweede Kamer ingestemd via de “goedkeuringswet” op 31 januari 2017.

Klimaatbeleid in Nederland: het Nationale Energieakkoord voor Duurzame Groei en de Energieagenda

De doelstellingen van het Nationale SER Energieakkoord voor Duurzame Groei (2013) zijn:

1. Een besparing van het finale energieverbruik met gemiddeld 1,5% per jaar
2. 100 PetaJoule aan besparing in het finale energieverbruik van Nederland per 2020
3. Een toename van het aandeel van hernieuwbare energieopwekking naar 14% procent in 2020 en 16% in 2023
4. Ten minste 15.000 voltijdsbanen, voor een belangrijk deel in de eerstkomende jaren te creëren

De Energieagenda (2016) geeft aan hoe het Rijk naar een CO₂-arme economie toe wil, energievoorziening en samenleving in 2050. Aan deze energietransitie moet iedereen bijdragen. Het Rijk zet in op grootschalige energiebesparing, minder aardgasgebruik en meer duurzame elektriciteit en warmte in woningen en bedrijfsgebouwen. Er zal veel minder aardgas in Groningen opgepompt worden en woningen zullen niet meer op het gasnet worden aangesloten. Het aantal elektrische auto's en auto's op waterstof zal verder toenemen. De NS zal volledig overschakelen op groene stroom. Vanaf 2025 maken nieuwe OV-bussen gebruik van hernieuwbare energie of biobrandstof. Fietsen moet aantrekkelijker worden. Het wegtransport en de luchtvaart zal moeten overschakelen van fossiele naar biobrandstoffen en zuinigere motoren.

Daarnaast blijft het Rijk energiebesparing door de industrie stimuleren. Productieprocessen moeten vergroenen zodat er minder CO₂ wordt uitgestoten. Bij cradle-to-cradle worden producten zo ontworpen dat zij (of hun onderdelen) volledig recycleerbaar zijn. Via de biobased economie worden aardolie, –gas en steenkool vervangen door hernieuwbare groene grondstoffen. In de circulaire economie worden kringlopen gesloten om minder afhankelijk te worden van fossiele grondstoffen. Er treedt een verschuiving op van het kopen en eigenaar zijn van producten naar het kopen van diensten. Bedrijven gebruiken duurzamere materialen omdat ze zelf eigenaar blijven van hun producten en dus verantwoordelijk, en het creëert minder afval.

Een circulaire economie is niet alleen goed voor ons klimaat, maar levert ook inkomsten en banen op. Uit onderzoek blijkt dat tot 2023 de circulaire economie in Nederland goed is voor een marktwaarde van € 7,3 miljard per jaar en 54.000 banen, bijvoorbeeld door de mogelijkheden van 3D printen of door het vergroenen van de chemie. Omdat voor hergebruik veel minder energie nodig is dan bij het verwerken van nieuwe grondstoffen, worden ook minder broeikasgassen uitgestoten. De CO₂ die toch nog wordt geproduceerd kan worden opgeslagen in lege aardgasvelden in de Noordzee. Met een circulaire economie wordt Nederland veel minder afhankelijk van grondstoffen uit het buitenland. Het Rijk streeft naar een volledig circulaire economie in 2050.

Klimaatbeleid in Zeeland: belangrijke ontwikkelingen

1. Advies van de commissie Balkenende

In het rapport “Zeeland In Stroomversnelling” adviseert de commissie “Structuurversterking en Werkgelegenheid”, beter bekend als de commissie Balkenende, de regio Zeeland om te focussen op vijf thema's: Smart Delta Resources/circulaire en biobased economie, Energietransitie & Deltatechnologie, Bèta College, Havensamenwerking en Gezonde regio & toerisme. Niet alleen vanuit het perspectief van werkgelegenheid en bestuurlijke daadkracht, maar ook vanuit duurzaamheid. Voor de provincie Zeeland zijn deze vijf thema's de speerpunten van haar Economische Agenda.

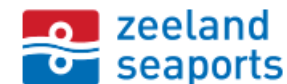
2. Zeeuws Energieakkoord

Op 10 februari 2017 hebben alle 13 Zeeuwse gemeenten waaronder de gemeente Terneuzen, de provincie Zeeland, Bouwend Zeeland, Uneto-VNI, Delta Comfort, Enduris, Marsaki, Zeeuwind, de Zeeuwse Milieufederatie, Zeeuws Klimaatfonds, Economische Impuls Zeeland, de Hogeschool Zeeland, Sociale Innovatie Zeeland, Dorpen met een innovatieve aanpak, Dorpsraad Oostkapelle, Dorpsteam Baarland, Elektra-21, Entraz, BeNext, Inceptio, SCEZ en Energieambassadeur Marlou Boerboom in Goes hun handtekening gezet onder het Zeeuws Energieakkoord.

Het streven is dat in 2045 de hele particuliere woningvoorraad in Zeeland energieneutraal is. Mensen met een eigen woning moeten bewust worden van de grote veranderingen op energiegebied die ons te wachten staan. Verder moeten woningbezitters met raad en daad worden bijgestaan om hun woning "los van het gas" van energie te voorzien. Dit kan alleen door intensief samen te werken en kennis uit te wisselen. Belangrijk hierbij zijn ook de ontwikkelingen op het gebied van leefbaarheid, vergrijzing, ontgroening en bevolkingskrimp. In 2040 is één op de drie vier Zeeuwen ouder dan 65 jaar, in 2025 is het aantal Zeeuwse jongeren onder de 20 jaar gedaald met 5000 t.o.v. nu.

3. Duurzaamheidsvisie "Duurzaamheid werkt!" van de Zeeuwse Havens voor 2030

Op 24 oktober 2016 hebben PORTIZ (Port & Industry Zeeland), Zeeland Seaports, de Zeeuwse Milieufederatie en de provincie Zeeland de duurzaamheidsvisie "Duurzaamheid werkt!" van de Zeeuwse Havens voor 2030 ondertekend in het Mythetheater in Goes en overhandigd aan staatssecretaris Dijkema van Infrastructuur en Milieu. Een haven die zich duurzaam ontwikkelt is erg belangrijk voor continuïteit en concurrentiekracht van onze bedrijven. De duurzaamheidsambitie voor 2030 richt zich op een duurzame ontwikkeling in brede zin: economisch, ecologisch en sociaal. Dit betekent dat er tegelijkertijd gewerkt wordt aan een schoon milieu én aan de concurrentiepositie, aan klimaatbeleid én aan een gelijk economisch speelveld, aan natuurherstel én het ontwikkelen van business, aan circulaire economie én aan werkgelegenheid. De samenwerking tussen de partijen is bijzonder. Uniek is dat partijen de ambities uitwerken in specifiek beschreven prestaties én dat zij de komende jaren gezamenlijk de voortgang zullen aansturen en erover zullen rapporteren. De concrete ambities van "Duurzaam Werkt!" staan vermeld in tabel 1.

Tabel 1: ambities duurzaamheidsvisie “Duurzaamheid werkt!” van de Zeeuwse Havens voor 2030 (PORTIZ, Zeeland Seaports, ZMf, provincie Zeeland):

Thema	Performance indicatoren	Monitor
1. Economische motor van Zeeland	KPI 1A: Directe werkgelegenheid havens Zeeland stijgt tot 15.500 fte in 2030. KPI 1B: Directe toegevoegde waarde havens Zeeland stijgt naar €3,2 miljard in 2030.	Havenmonitor in opdracht van het Ministerie van I&M
2. Lucht en waterkwaliteit	KPI 2A: Gezamenlijke rapportage jaarvrucht van prioritaire stoffen, streven naar afbouw van accumulerende stoffen. KPI 2B: PM ₁₀ en PM _{2,5} uiterlijk 2030 ≤ WHO-richtlijnen. KPI 2C: Modal Split op- en overslag vanaf zeeschepen in 2025 max. 20% transport via de weg, verder onderzoek naar de samenstelling van het overige transport in de havens, om maatregelen te nemen ter reductie van emissie van fijnstof en NO _x uit vervoer.	Portiz Portiz ZSP, Portiz
3. Verbindingen	KPI 3A: Opname VeZA en KGT in MIRT. KPI 3B: Minimaal vijf extra pijpleidingkoppelingen in 2022 en tien in 2030 (voor bestaande en nieuwe bedrijven). KPI 3C: Ontwikkelen maatwerkgeul Wielingen.	MIRT agenda ZSP ZSP
4. Ruimte voor de natuur	KPI 4A: Overslag van goederen per eenheid bruto uitgegeven terrein ≥ 17.500 ton/ha in 2020 (in 2014 14.468 ton/ha). KPI 4B: Efficiëntie ruimtegebruik gemiddeld ≥ € 1,2 miljoen/ha. KPI 4C: Essentiële bijdrage aan herstel estuariene dynamiek en biodiversiteit in de Westerschelde. Dit kan door het ontwikkelen plan Plevier en plan Sloehaven West of vergelijkbaar ambitieuze plannen. KPI 4D: Herstel krekennatuur in Zeeuws-Vlaanderen met terugkeer bever en otter als icoonsoorten in respectievelijk 2020 en 2025.	ZSP Havenmonitor, ZSP ZMf en ZSP Portiz, ZMf, ZSP
5. Circulair en biobased	KPI 5A: Aandeel biobased productie chemie 15% in 2030. KPI 5B: Aandeel op recycling gebaseerde productie 5-10% in 2030.	Portiz
6. Klimaatverandering en energie	KPI 6: 40% CO ₂ -emissiereductie in vergelijking met 2005 in 2030.	Portiz

Van globale bedreiging naar concrete lokale kansen

Een positieve houding van de gemeente speelt in op het draagvlak in de samenleving voor duurzaamheid, versnelt de energietransitie, stimuleert innovaties en creëert werkgelegenheid. Bedrijven moeten inspelen op de grote verduurzamingslag die nodig is bij de productieprocessen en in de bestaande woningvoorraad. Inspanningen hiervoor van gemeente, bedrijven, onderwijs en inwoners komen de innovatie in de gemeente Terneuzen ten goede. Dit kan leiden tot nieuwe bedrijvigheid en werkgelegenheid. Zo worden mensen en jongeren gebonden aan de regio. Duurzaamheid wordt steeds vaker een economisch verdienmodel en biedt kansen voor gebiedsontwikkeling. Als alle partijen in de gemeente er slagen dit te vertalen in concrete kansen, werk en producten, is een evenwichtige groei van lokale economie, ecologie en welzijn mogelijk. Hiermee draagt de gemeente Terneuzen bij aan de doelstellingen van Parijs en het Nationale Energieakkoord.

Het advies “Zeeland In Stroomversnelling” van de commissie “Structuurversterking en Werkgelegenheid”, de duurzaamheidsvisie “Duurzaamheid werkt!” van de Zeeuwse Havens voor 2030 en het Zeeuws Energieakkoord vormen de basis voor de ambities van de gemeente Terneuzen voor klimaatbeleid en duurzame ontwikkeling. Vraagstukken als waterberging, energievoorziening en sociale samenhang vormen weliswaar lastige opgaven, maar tegelijkertijd is het de samenhang tussen deze economische, ecologische en sociale opgaven die de motor vormt voor onze toekomstige gebiedsontwikkeling.

Onze ambities kunnen en moeten misschien wel samengaan met de grote veranderingen in de gezondheidszorg, in de jeugdzorg en met een duurzaam arbeidsperspectief voor iedereen op de arbeidsmarkt die nu spelen. Krimp, vergrijzing en ontgroening zijn belangrijke trends hierbij. In de komende decennia zal een grote zorgvraag ontstaan bij 75-plussers. Het aantal mantelzorgers en zorgprofessionals neemt af. In een krimpgebied als Zeeuws-Vlaanderen worden de verhoudingen ongunstig. Oplossingen worden gezocht in technologie, langer thuiswonen, een andere organisatie van professionele zorg aan huis, nieuwe woonconcepten met gezondheidszorg, burgerinitiatieven en flexibeler werken.

Hieronder staan onze ambities per thema “People”, “Planet” en “Profit” geformuleerd. Deze ambities hebben als doel om inspirerende stippen op de horizon te zijn waar wij niet alleen als gemeentelijke organisatie maar samen met alle burgers, bedrijven, scholen, instellingen en organisaties naar toe willen werken op de lange termijn.

De ambities en het activiteitenprogramma geven ook invulling aan een aantal punten uit het coalitieakkoord “Samen Verder”. Duurzame en kwalitatief goede woningen, levensloopbestendig wonen, draagkracht voor woonlasten, tegengaan van bevolkingskrimp, voldoende jeugd binden door toekomstperspectief te bieden, groene stroom bevorderen, schone en duurzame bedrijven in de Kanaalzone en lokale ondernemers steunen, het zijn allemaal zaken die lokale kansen bieden.

De gemeente Terneuzen wil deze kansen concreet maken en maximaal benutten. We beginnen vandaag met de eerste stap. Hiervoor zijn in het activiteitenprogramma 50 concrete acties en projecten geformuleerd waarmee wij onze ambities willen realiseren.

I. AMBITIES VOOR “PEOPLE”

Ambitie 1: Wij sturen op een structurele gedragsverandering naar nog meer duurzame ontwikkeling

De ambitie van de gemeente Terneuzen voor het thema “People” is om gedragsverandering bij mensen en bedrijven te triggeren voor klimaatverandering en duurzaamheid. Onze inwoners, scholen, instellingen en bedrijven moeten een (nog) actieve(re) houding hebben zodat (nog veel) meer energiebesparing en opwekking van hernieuwbare energie gerealiseerd gaat worden.

Ambitie 2: Wij bevorderen een goede gezondheid en voeding bij onze inwoners

Door klimaatverandering worden in de toekomst meer infecties en allergieën verwacht. Vooral in stedelijk gebied is er een verhoogd risico op hittestress. Dit kan bij ouderen problematisch zijn. Volgens het RIVM moeten wij minder en gezonder eten. Door minder vlees, alcohol en frisdrank te nuttigen en meer plantaardige producten worden minder broeikasgassen uitgestoten. Een beter eetpatroon leidt tot duurzamer en veiliger eten, en zorgt voor minder obesitas, chronisch ziekten en voedselinfecties. Wij onderschrijven het advies van de commissie Balkenende om te focussen op het thema “gezonde regio en toerisme”.

Ambitie 3: Wij gaan armoede tegen door o.a. te sturen op energielasten

Door meer energiebesparing en duurzame energie in huur- en koopwoningen toe te passen gaan de woonlasten omlaag en kan zo armoede worden tegengegaan.

Ambitie 4: Wij realiseren samen gezonde, duurzame en betaalbare scholen

De gemeente Terneuzen streeft naar gezonde, duurzame en betaalbare scholen. In de klaslokalen is de CO₂-concentratie zo laag dat goede leerprestaties worden bevorderd. Ook gezonde voeding, een laag energieverbruik en het opwekken van duurzame energie wordt gestimuleerd.

Ambitie 5: Wij bevorderen samenwerking en sterke sociale netwerken

De triple helix Onderwijs, Ondernemingen en Overheid is sterk in onze gemeente. Samenwerking met respect voor elkaars noden en wensen zorgt voor betere resultaten en geeft een sterke impuls aan de leefbaarheid in onze gemeente. Lokale sociale netwerken worden zo behouden en versterkt.

II. AMBITIES VOOR “PLANET”

Klimaat en energie

Ambitie 1: Alle bestaande particuliere woningen in de gemeente Terneuzen zijn energieneutraal in 2045

Hiertoe heeft de gemeente Terneuzen het Zeeuws Energieakkoord ondertekend met 25 andere Zeeuwse partijen. In de toekomst zullen onze woningen niet meer met aardgas worden verwarmd. Een energieneutraal huis wekt net zoveel energie op als het verbruikt door extra isolatie, zonnepanelen, geen gasaansluiting meer maar warmtepompen voor verwarming en koeling. Energieneutrale woningen zijn ook een goede oplossing voor hittestress omdat ze in de zomer koelte vasthouden.

Ambitie 2: Er wordt meer duurzame energie op het gemeentelijk grondgebied opgewekt

De omschakeling van fossiele brandstoffen naar hernieuwbare energie wordt de energietransitie genoemd en is in volle gang. Daarom moet er meer duurzame energie opgewekt worden in de gemeente Terneuzen.

Ambitie 3: De gemeentelijke organisatie is energieneutraal in 2045

De gemeente Terneuzen wil haar eigen CO₂-footprint zo klein mogelijk maken. Hiervoor is een stevige energiebesparing en het zelf opwekken van duurzame energie in onze gemeentelijke gebouwen en installaties nodig.

Natuur en water

Ambitie 4: Wij hebben in 2050 voldoende waterberging gerealiseerd, zodat we bestand zijn tegen extreem weer

Klimaatverandering zorgt ervoor dat er 's zomers meer droge periodes en meer extreme buien en 's winters meer langdurige regenval zullen optreden. Een groot deel van ons stedelijk gebied is hier niet op gebouwd. Bij extreme buien kan de riolering het overtollige water niet meer afvoeren. Laaggelegen delen van onze gemeente kunnen onderlopen.

Zowel bij langdurig natte perioden, bij korte en hevig natte perioden als bij droogte kunnen allerlei problemen optreden: schade aan funderingen, schade aan en in gebouwen, schade aan gewassen, zetting, verdroging groen en gewassen en problemen met volksgezondheid en waterkwaliteit.

Het is daarom van belang om meer (tijdelijke) waterberging te creëren in het groen en openbaar gebied van kernen en bedrijfsterreinen en in het buitengebied. Waterberging kan goed gecombineerd worden met natuurontwikkeling.

Ambitie 5: Wij versterken de natuur in onze gemeente

Een gezonde natuur is belangrijk voor maatschappelijk welzijn en voor de economie. Wereldwijd absorberen de tropische regenwouden CO₂. Lokaal zorgen natuur en groen ervoor dat we aangenaam kunnen wonen, werken en recreëren. Bossen, parken en natuurgebieden in de buurt zet aan tot bewegen en sporten. Groen in de bebouwde omgeving gaat hittestress tegen. Natuurontwikkeling kan goed gecombineerd worden met waterberging.

Wereldwijd verslechtert de biodiversiteit. Het aantal verschillende soorten dieren, planten en micro-organismen neemt af. Natuur moet bijdragen aan biodiversiteit, water- en voedselzekerheid, armoedebestrijding en welzijn. Hiervoor onderschrijven wij de relevante ambities uit de duurzaamheidsvisie "Duurzaamheid Werkt!" van de Zeeuwse Havens voor 2030: bijdragen aan het herstel van de estuariene dynamiek en biodiversiteit in de Westerschelde en aan het herstel van de krekennatuur in Zeeuws-Vlaanderen met de terugkeer van de bever en de otter als icoonsoorten in 2020 en 2025.

Afval

Ambitie 6: Wij zamelen in 2020 maximaal 100 kg huishoudelijk restafval per persoon in en scheiden 75% van het huishoudelijk afval. In 2050 zijn we afvalloos.

Dit is ook de ambitie van het Ministerie van IenM, de VNG, de NVRD en Rijkswaterstaat. We evolueren naar een afvalloze/circulaire economie toe om schaarste in grondstoffen tegen te gaan. Op de lange termijn zal alle afval opnieuw gebruikt gaan worden als grondstof.

III. AMBITIES VOOR “PROFIT”

Om klimaatverandering en de effecten ervan zo veel mogelijk tegen te gaan moet onze economie verduurzaamd worden. De duurzaamheidsagenda wordt aan de economische agenda gekoppeld door nieuwe concepten als cradle-to-cradle, biobased economie en circulaire economie, maar ook door focus op maintenance, aandacht voor streekproducten en nieuwe toepassingen (bijv. vlasvezel). Deze ontwikkelingen dragen bij aan de regionale verankering van de industrie en versterkt de concurrentiekracht van bedrijven in de gemeente. Innovaties op dit gebied bieden veel ontwikkelingsmogelijkheden voor bedrijven en kansen voor werkgelegenheid.

Ambitie 1: Wij hebben schone en innovatieve bedrijven in de gemeente Terneuzen, die weinig of geen energie verbruiken, die veel duurzame energie opwekken, en die duurzaam en maatschappelijk verantwoord ondernemen

Bedrijven kunnen significant bijdragen aan klimaatverandering door veel minder broeikasgassen uit te stoten, veel energie te besparen, veel duurzame energie op te wekken. Innovatie zorgt voor sterke bedrijven die investeren in de regio. Duurzaamheid wordt zo een banenmotor. Het landelijke Energieakkoord streeft naar 15.000 nieuwe voltijdsbanen. Voor Terneuzen geldt dit in het bijzonder voor jongeren die aan de gemeente gebonden kunnen worden door banen in duurzame technieken en producten. Dit moet de krapte op de arbeidsmarkt door weinig aanwas vanuit onderwijs en de daling van hoogopgeleide banen waardoor geen kennis en innovatie verdwijnt tegengaan. Het Maintenance Value Park van Dow is een voorbeeld: een duurzaam gebouw waarin meerdere bedrijven zich vestigen en dat gericht is op kruisbestuiving en innovatie.

Hiervoor onderschrijven wij de relevante ambities uit de visie “Duurzaamheid Werkt!” van de Zeeuwse Havens voor 2030. Dit zijn het verbeteren van de lucht- en waterkwaliteit (o.a. fijnstof), het realiseren van een aandeel van 15% biobased in de productie van de chemiebedrijven en het realiseren van een aandeel van 5-10% op recycling gebaseerde productie / circulaire economie in 2030. Ook is het doel om 40% CO₂-emissiereductie te realiseren 2030 in vergelijking met 2005.

Daarnaast onderschrijven wij de relevante thema's uit het advies van de commissie Balkenende voor deze ambitie: focus op het Smart Delta Resources platform, op Energietransitie & Deltatechnologie en op havensamenwerking. Ook zijn het samenwerkingsverband Vitaal Sloegebied en Kanaalzone en de Strategic Board Delta Region belangrijke gremia hiervoor.

Ambitie 2: Wij stimuleren duurzame mobiliteit en transport en bouwen deze samen verder uit

De gemeente Terneuzen wil elektrische auto's, laadinfra en initiatieven voor (elektrisch) autodelen steunen en verder helpen uitbouwen. De fiets is en blijft voor ons een van de duurzaamste vormen van vervoer. Ook het verder ontwikkelen en ondersteunen van goederentransport per spoor of per binnenvaartschip en transport van stoffen via ondergrondse buisleidingen zijn speerpunten voor de gemeente Terneuzen. Hiervoor onderschrijven wij de relevante ambities uit de duurzaamheidsvisie “Duurzaamheid Werkt!” van de Zeeuwse Havens voor 2030. Dit zijn het verder uitbouwen van duurzaam transport vanaf zeeschepen per (binnenvaart)schip, per spoor en via buisleidingen, zodat in 2025 maximaal 20% transport via de weg gaat (Modal Split). Ook reduceert dit fijnstof en NO_x. De gemeente streeft met haar partners ernaar om een spoorlijn in de Kanaalzone te realiseren. Ook moeten er minimaal vijf extra pijpleidingkoppelingen in 2022 en tien in 2030 (voor bestaande en nieuwe bedrijven) gerealiseerd worden (in de havens van Vlissingen en Terneuzen samen).

Methodiek en opbouw

Voor het Activiteitenprogramma Klimaat en Duurzaamheid is de indeling van de lokale duurzaamheidsmeter gevolgd. Per onderdeel zijn concrete activiteiten geformuleerd. Er zijn geen (nieuwe) acties benoemd voor de thema's openbare verlichting, bodem, luchtkwaliteit en geluid. Hiervoor wordt verwezen naar de bestaande beleidsplannen met bijbehorende activiteiten en budgetten. Het Verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan bevat het gemeentelijk beleid voor klimaatadaptie en waterberging.

Mogelijke partners bij uitvoering

Gezien de uitdaging waar we voor staan zal met een groot aantal partners worden samengewerkt voor de uitvoering van de activiteiten. Mogelijke partners zijn het Rijk, de provincie Zeeland, het waterschap Scheldestromen, de Zeeuwse gemeenten, het lokale bedrijfsleven, inwoners van de gemeente, onderwijsinstellingen, sportverenigingen, zorginstellingen, NME-centrum Natuur&Zo, Switch, het Zeeuws Klimaatfonds, de ZMf, Zeeuwind, en de Stad Gent.

Personele capaciteit, financiële middelen en planning

De voorstelde activiteiten worden uitgevoerd met de bestaande personele capaciteit. De benodigde personele capaciteit wordt geraamd in de jaarlijks op te stellen afdelingsplannen of zijn al geraamd in bestaande beleidsplannen en –uitvoeringsprogramma's.

Voor het uitvoeren van de projecten en activiteiten uit het Activiteitenprogramma Klimaat en Duurzaamheid wordt de gemeenteraad voorgesteld om voor 2017 een bedrag van € 39.000 en voor 2018, 2019 en 2020 een bedrag van € 50.000,- in de begroting op te nemen.

Een aantal activiteiten zullen ook via bestaande beleidsplannen met bijbehorende financiële budgetten uitgevoerd worden, zoals o.a. het Wegencategoriseringsplan, het Verbreed Gemeentelijke Rioleringsplan, het Beleidsplan Openbare Verlichting 2015-2024 en het Gebouwenbeheerplan.

Mogelijke externe financiering zal worden onderzocht. Hierbij valt te denken aan Europese, Rijks- en provinciale subsidies en leningen, maar ook aan de landelijke Green Deals en crowdfunding. Voor het project "De Groene Koegors" kan bijvoorbeeld gebruik worden gemaakt van het Interreg 2B-connect project als cofinanciering.

In bijlage 1 is de planning van de activiteiten zo concreet als mogelijk in dit stadium opgenomen. Activiteiten die uitgevoerd worden in het kader van het Verbeterd Gemeentelijk Rioleringsplan, het Beleidsplan Openbare Verlichting 2015-2024 en het meerjarenonderhoudsplan voor gemeentelijk gebouwen worden ingepland en uitgevoerd volgens de huidige systematiek van jaarschijven en afdelingsplannen.

Inhoudsopgave Activiteitenprogramma Klimaat en Duurzaamheid

PEOPLE	PLANET	PROFIT
Verankering in de organisatie	Klimaat en energie	Duurzaam inkopen
Burgerparticipatie	Natuur en water	Duurzame mobiliteit
Duurzaamheid en samenleving	Afval en vervuiling	MVO / duurzaam ondernemen

PEOPLE	pagina
Verankering in de organisatie	13
<ul style="list-style-type: none"> • Formuleren langetermijnvisie • Vaststellen bestuurlijke prioriteiten • Stimuleren initiatieven vanuit het personeel 	
Burgerparticipatie	13
<ul style="list-style-type: none"> • Faciliteren duurzame burgerinitiatieven 	
Duurzaamheid en samenleving	13
<ul style="list-style-type: none"> • Verzorgen natuur- en milieueducatie door Natuur&Zo • Voorlichting over verduurzamen (consumptie-)gedrag • VN Global Goals 2015-2030 	
PLANET	pagina
Klimaat en energie	16
<ul style="list-style-type: none"> • Opwekking van duurzame energie door gemeentelijke gebouwen • Energiebesparing bij gemeentelijke gebouwen en installaties • Gemeentelijke biomassa en opwekking van duurzame energie • Stimuleren energiebesparing en opwekking duurzame energie bij particuliere woningen • Stimuleren energiebesparing en opwekking duurzame energie bij nieuwbouw en woningcorporaties • Energie neutraal in 2045? • Opwekking van duurzame energie (Verkenning Windenergie in de gemeente Terneuzen, Zonnepanelenparken) 	
Natuur en water	24
<ul style="list-style-type: none"> • Ontwikkeling van nieuwe natuur • Onkruidbestrijding en ecologisch groenbeheer • Integraal waterbeheer 	
Afval	27
PROFIT	pagina
Duurzaam inkopen	28
<ul style="list-style-type: none"> • Inkoop van groene stroom en gas • Inkoop van duurzaam papier en hout • Verduurzamen van het gemeentelijk wagenpark • Duurzamere koffiebekertjes 	
Duurzame mobiliteit	29
<ul style="list-style-type: none"> • Duurzaam transport • Investeren in de fiets • Faciliteren elektrisch rijden • Duurzaam vervoer tussen de kernen en autodelen 	
MVO / Duurzaam ondernemen	31
<ul style="list-style-type: none"> • Energiebesparing realiseren bij bedrijven • Inrichten van duurzame bedrijventerreinen • Stimuleren van innovatie bij duurzame energie, creëren van groene werkgelegenheid • Stimuleren oprichting MVO-platform en stimuleren sociaal ondernemerschap 	

PEOPLE

Verankering in de organisatie

- **Formuleren langetermijnvisie**

Dit activiteitenprogramma geeft het beleid van de gemeente Terneuzen voor de onderwerpen klimaatbeleid en duurzaamheid voor de periode 2017 e.v. weer. Maar het is niet het enige beleidsstuk. Belangrijk is ook het Verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan 2011-2015 (waarvan het beleid ook in 2016 en 2017 wordt gehanteerd). Dit bevat het gemeentelijk beleid voor klimaatadaptatie en de benodigde waterberging als gevolg van de klimaatverandering. Daarnaast blijven ook de sectorale milieubeleidsplannen voor bijvoorbeeld bodem, geluid en openbare verlichting in werking.

- **Vaststellen bestuurlijke prioriteiten**

Het Activiteitenprogramma Klimaat en Duurzaamheid zal opgenomen worden in de gemeentelijke beleidscyclus van begroting, buraps, perspectievennota, jaarverslag en afdelingsplannen. Waar nodig zal afstemming plaatsvinden met andere gemeentelijke beleidsplannen.

- **Stimuleren initiatieven vanuit het personeel**

De gemeente Terneuzen heeft een open organisatiecultuur en staat open voor initiatieven vanuit het personeel. Zo zijn er in het interne organisatieveranderingstraject “Op Weg Naar 2020” veel suggesties en ideeën aangedragen door het personeel. Ook worden er door de afdeling P&O regelmatig enquêtes onder het personeel gehouden. Een voorbeeld is de deelname aan Fietsen Scoort door het personeel sinds een aantal jaren.

Burgerparticipatie

- **Faciliteren duurzame burgerinitiatieven**

De gemeente Terneuzen wil duurzame burgerinitiatieven faciliteren. Voorbeelden zijn de informatieavonden in het stadhuis van “Het Zoneffect”, het collectieve inkoopproject van zonnepanelen door de ZMf en Zeeuwind, en de realisatie van het natuurspeelbos in Axel en het dorpsbos in Biervliet.

Activiteit 1. Animo voor een lokale energiecorporatie peilen

We willen onderzoeken of er animo is onder de bevolking en de bedrijven voor een lokale energiecorporatie. In Zaamslag en Westdorpe zijn hier al ideeën voor. Dit onderwerp zal worden geagendeerd tijdens de reguliere overleggen van de wijkwethouders en wijkcoördinatoren met de stads-, dorps- en wijkraden.

Duurzaamheid en samenleving

- **Verzorgen natuur- en milieueducatie door Natuur&Zo**

Natuur&Zo is het centrum voor natuur- en milieueducatie Zeeuws-Vlaanderen. Zij verzorgt en ondersteunt in opdracht van de gemeenten Hulst, Sluis en Terneuzen activiteiten en projecten in het kader van natuur, milieu en leefbaarheid. Natuur&Zo draagt zo bij aan kennis, bewustwording en gedragsverandering bij kinderen en volwassenen. Met de activiteiten versterkt Natuur&Zo de betrokkenheid bij de eigen leefomgeving en creëert draagvlak voor het regionale beleid rondom natuur en milieu, klimaat en duurzaamheid. Gewenst gedrag wordt hierdoor bevorderd en maatschappelijke kosten kunnen worden voorkomen.

Kennis en bewustwording gaat over uiteenlopende onderwerpen: biodiversiteit, bodem, klimaat, groen, energie, water en afval. Rond deze thema's organiseert Natuur&Zo uiteenlopende activiteiten, zoals gastlessen voor scholen, een leerpad voor een dorp over bijzondere bomen, een opruimactie aan de Westerschelde, het opzetten van natuurspeeltuinen en arrangementen voor basisscholen, de boomfeestdag, de voorleesactie op scholen op de Dag van de Duurzaamheid, het plaatsen van bijenhôtels en van huiszwaluwtilen en de Nacht van de Nacht.

Natuur&Zo is gevestigd in de bibliotheek in Terneuzen. Meer informatie is te vinden op www.natuurenzo.nl en op facebook.

Leerpad met bijzondere bomen in Koewacht

Voorlezen op de Dag van de Duurzaamheid

Bijenhôtel

- **Voorlichting over verduurzamen (consumptie-)gedrag**

NME-centrum Natuur&Zo verzorgt voor de gemeente Terneuzen voorlichting over het verduurzamen van (consumptie)gedrag.

Zo heeft Natuur&Zo in 2016 een leskist met bijbehorend lesprogramma over “Wintergroenten” ontwikkeld voor basisscholen. Ook voert Natuur&Zo samen met alle Zeeuwse gemeenten het zwerfafvalproject Schoon Zeeland uit.

Op het digitale duurzaam bouwloket van de gemeente Terneuzen www.duurzaambouwloket.nl is veel informatie te vinden over energiebesparing en duurzame energie bij woningen, subsidies, leningen en leveranciers. Ook op de website van de gemeente Terneuzen is veel informatie te vinden, bijvoorbeeld over afvalscheiding en –inzameling.

Onderwerpen waar de komende jaren meer aandacht voor zal komen zijn gezonde voeding, natuur en afvalscheiding.

PEOPLE

Duurzaamheid en samenleving

- **VN Global Goals 2015-2030**

De Global Goals zijn opgesteld door de Verenigde Naties en zijn 17 doelstellingen voor wereldwijde duurzame ontwikkeling. Zij vervangen de Millenniumdoelstellingen die eind 2015 zijn vervallen. De Global Goals lopen van 2015-2030. Op 12 april 2016 vond er een raadsinformatieavond plaats over dit onderwerp met medewerking van VNG International en de Stad Gent. Een initiatiefvoorstel van de raad over de Global Goals naar aanleiding van deze raadsinformatieavond wordt afgewacht.

Burgemeester Lonink stopte op 12 april 2016 zijn Global Goalwensen voor de toekomst in een tijdscapsule, te openen in 2030.

THE GLOBAL GOALS For Sustainable Development

PLANET

Klimaat en energie

- **Opwekking van duurzame energie door gemeentelijke gebouwen**

Activiteit 2. Plaatsen van zonnepanelen op het gebouw “De Koegors”.

De mogelijkheden van het plaatsen van zonnepanelen op het dak van de stalling van het gebouw “De Koegors” worden onderzocht door een gemeentelijke werkgroep. Het college en de raad zullen in het derde kwartaal van 2017 nader worden geadviseerd over de resultaten van de technische en financiële aspecten hiervan.

Deze dakvlakken van “De Koegors” worden onderzocht om zonnepanelen te plaatsen

- **Energiebesparing gemeentelijke gebouwen en installaties**

Activiteit 3. Energie-audit opstellen van het stadhuis Terneuzen voor de EED-richtlijn

In het vierde kwartaal van 2017 zal een energieaudit van het stadhuis Terneuzen worden opgesteld in het kader van de Europese Energi Richtlijn EED. Dit is een verplichting vanuit landelijke wetgeving.

Activiteit 4. Energiemaatregelen voor het stadhuis/stadskantoor onderzoeken

Het stadhuis van Terneuzen heeft nu een energielabel G (zeer energie-onzuinig). De technische mogelijkheden om het energielabel te verbeteren door energiebesparende maatregelen en het bijbehorende financiële plaatje zullen in beeld gebracht worden in het vierde kwartaal van 2018. Hierbij zijn het behoud van de architectonische kwaliteiten van beide gebouwen en de status van gemeentelijk monument van het stadhuis bepalende randvoorwaarden. De resultaten van de energie-audit voor de EED zullen hierbij worden meegenomen. Het college en de raad zullen hierover nader worden geadviseerd.

PLANET

Klimaat en energie

- **Energiebesparing gemeentelijke gebouwen en installaties**

Activiteit 5. Energiebesparende maatregelen toepassen bij onderhoud van gemeentelijke gebouwen

Tijdens onderhoudswerkzaamheden van gemeentelijke gebouwen worden zoveel mogelijke duurzame en energiebesparingsmaatregelen budgettair neutraal uitgevoerd. Zo is in 2016 LED-verlichting toegepast in de parkeergarage Oostkolk. In het stadhuis in Terneuzen zijn in 2016 alle gangspots met compact fluorescentie lichtbronnen vervangen door spots met LED lichtbron. De berekende energiebesparing hiervan is 50%. Bij de zwembaden in Koewacht, Sas van Gent en Zaamslag zijn zonneboilers geplaatst voor de douches. De circulatiepompen zijn voorzien van frequentiedrivers.

Het verwijderen van het asbest dak van De Kaaie in Philippine is gecombineerd met het plaatsen van extra dakisolatie. Bij de renovatie van 't Meulengat in Sluiskil is de traditionele verlichting vervangen door LED-verlichting. De verwarmingsinstallatie is voorzien van een cascaderегeling. De VR-ketel is vervangen door een nieuwe HR-ketel. Er zijn toerengeregelde en op druk gestuurde circulatiepompen geplaatst. Alle ruimten zijn voorzien van thermostaatkranen. Onder de vloer is volledige leidingisolatie aangebracht en de luchtbehandelingskast is voorzien van een frequentiedriver.

LED-verlichting in parkeergarage Oostkolk

In 2017 zijn de volgende werkzaamheden gepland waarbij ook duurzame en energiebesparingsmaatregelen zullen worden toegepast: het vervangen van de verlichting in diverse ruimten van het stadhuis Terneuzen (heel 2017), het vervangen van de verlichting in het dorps huis Biervliet (heel 2017), het vervangen van de verwarmingsinstallatie van de Piramide in Terneuzen (derde kwartaal 2017), het vervangen van de verwarmingsinstallatie van kinderopvang Juultje in Zaamslag (derde kwartaal 2017) en het vervangen van de waterzuiveringsregeling in sportcomplex Vliegende Vaart (heel 2017).

PLANET

Klimaat en energie

- **Energiebesparing gemeentelijke gebouwen en installaties**

Activiteit 6. De mogelijkheden voor een Revolving Fund voor energiematregelen bij gemeentelijke gebouwen onderzoeken

De exploitatielasten van onze gemeentelijke gebouwen kunnen structureel omlaag door te investeren in duurzame energiematregelen en energiebesparende maatregelen. Een (intern) revolving fund is een goede mogelijkheid om dit te financieren. Het ingelegde startkapitaal in het revolving fund wordt gebruikt om de maatregelen te financieren. Het fonds wordt vervolgens terug aangevuld met de opbrengsten van de maatregelen. Hiermee kunnen dan weer nieuwe maatregelen betaald worden. Het fonds houdt zichzelf zo in stand nadat eenmalig een startkapitaal is ingebracht. De mogelijkheden voor een revolving fund voor energiematregelen bij gemeentelijke gebouwen zullen worden onderzocht in de eerste helft van 2018.

Activiteit 7. Alle gemeentelijke verkeerslichten uitvoeren in LED

De verkeersregelinstallaties aan de kruispunten Guido Gezellestraat/Frederik van Eedenstraat, Guido Gezellestraat/Alvarezlaan en Guido Gezellestraat/Vlietstraat (Terneuzen) Frederik van Eedenstraat zijn nu reeds voorzien van energiezuinige LED-verlichting. In de eerste drie kwartalen van 2019 zullen de verkeersregelinstallaties voetgangersoversteekplaats Rooseveltlaan en kruispunt Rooseveltlaan - Mr. F.J. Haarmanweg worden vervangen door LED. Hiermee zijn dan alle gemeentelijke verkeersregelinstallaties uitgevoerd als energiezuinige LED-verlichting.

Activiteit 8. Pompen met een frequentie gestuurde toerentalregeling

De gemeente Terneuzen hanteert als beleid om pompen in gemeentelijke gebouwen, bij cv-installaties in zwembaden en sporthallen, en bij rioleringsgemalen waar dit zinvol is (pompen met veel gebruiksuren) uit te rusten met een frequentie gestuurde toerentalregeling. Dit wordt voortgezet in de planperiode.

Activiteit 9. Energiezuinige maatregelen bij het bestaande gemeentelijk wagenpark

Vanaf 2014 zijn alle gemeentelijke voertuigen voorzien van EURO-6 motoren. Ook de tractoren, de veegmachines, de bandenkraan, kettingzagen en bladblazers zijn voorzien van een EURO-6 motor, terwijl EURO-3 hiervoor de wettelijk eis is. De chauffeurs van gemeentelijke voertuigen krijgen elke vijf jaar een rijopleiding “defensief rijden”. Hierin wordt aandacht besteed aan energiezuinig rijden volgens de principes van “Het Nieuwe Rijden”. Dit wordt voortgezet in de planperiode.

Activiteit 10. Energiezuinige Openbare Verlichting verder uitrollen

De gemeente Terneuzen zal de beleidslijn uit het Beleidsplan Openbare Verlichting 2015-2024 voortzetten om LED of andere energiezuinige types verlichting verder uit te bouwen (met de bijbehorende geraamde budgetten). Hierbij bepaalt de leeftijd van de armaturen de planning van de jaarschijven. Armaturen hebben een levensduur van maximaal 20 jaar.

In 2016 is de reconstructie van de rotonde Guido Gezellestraat/Rooseveltlaan uitgevoerd met LED-verlichting. Ook de openbare verlichting van de Scheldekade is vervangen door LED-verlichting. In 2017 wordt de openbare verlichting langs de Rooseveltlaan vervangen door LED. Na sloop van de bestaande woningen zal in het project Lievenspolder-2 de openbare verlichting worden vervangen door LED. Verwachting is dat dit in 2019 en 2020 zal gebeuren.

Activiteit 11 en 12. Jaarlijks deelnemen aan de Warmetruieendag en de Nacht van de Nacht

De gemeente Terneuzen zal jaarlijks tijdens de planperiode deelnemen aan de Warmetruieendag en aan de Nacht van de Nacht met het stadhuis en andere gebouwen die hiervoor in aanmerking komen.

PLANET

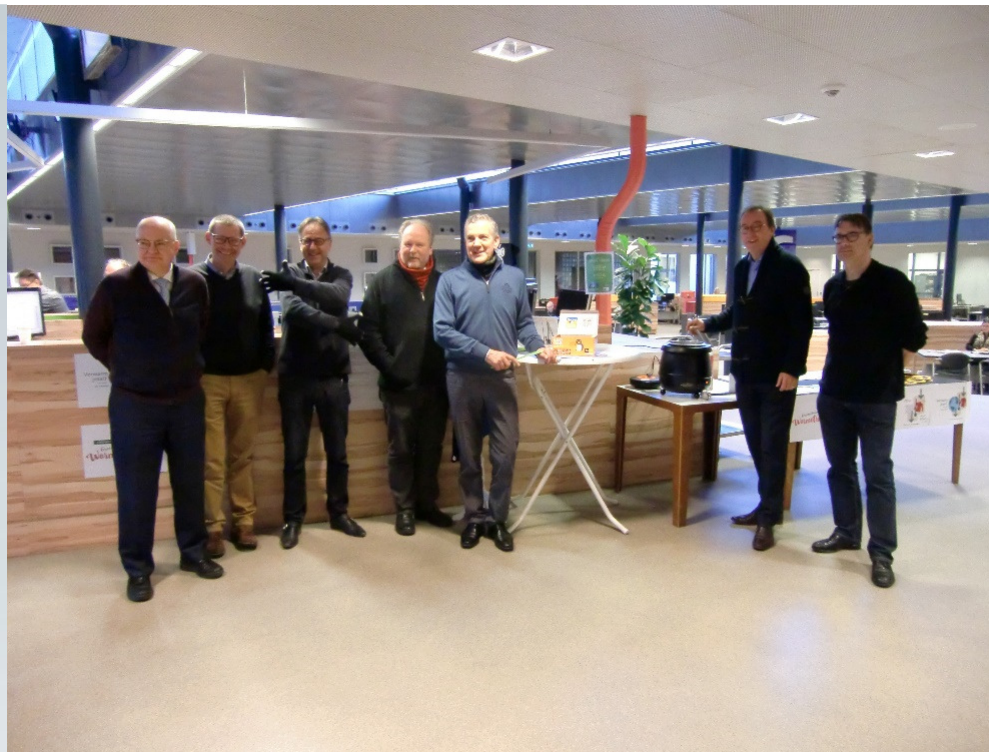
Klimaat en energie

- **Energiezuinige werking van de ICT datacenters**

De 11 nieuwe blade servers van de ICT datacenters van de gemeente met 22 processoren van 100 Watt gebruiken slechts de helft van de energie van de 44 oude blade servers. Deze hadden 88 processoren van 60 Watt. Het nieuwe vermogen van 2200 Watt is 58% lager dan het oude vermogen van 5280 Watt. Deze energiebesparing is zeer groot wanneer in aanmerking wordt genomen dat de oude blade servers al geselecteerd waren op de energiezuinigheid van de processoren.

Openbare verlichting in LED

Warmetruiendag 5 februari 2016: het college en de directie deden mee

- **Gemeentelijke biomassa en opwekking van duurzame energie**

Activiteit 13. Duurzame energieopwekking in de OLAZ-aanbesteding van huishoudelijk GFT

Eind 2016 start het OLAZ de aanbesteding voor het verwerken van huishoudelijk GFT van de Zeeuwse gemeenten. Onderdeel van deze aanbesteding is niet alleen de uitvraag naar het composteren van het huishoudelijk GFT, maar ook naar de mogelijkheden om duurzame energie op te wekken (door vergisting of anderszins). Over de resultaten van deze aanbesteding inclusief de duurzame energieaspecten zal de raad t.z.t. worden geïnformeerd. Vanaf 1 januari 2018 zal de nieuwe contractant het door de gemeente ingezamelde huishoudelijk GFT gaan verwerken.

PLANET

Klimaat en energie

- **Stimuleren energiebesparing en opwekking duurzame energie bij particuliere woningen**

Activiteit 14. Stimuleren van warmtepompen en isolatie bij particuliere woningen

In 2017 organiseren Zeeuwind en de ZMf “Het Warmte Effect”, een collectieve inkoopactie voor warmtepompen die qua opzet vergelijkbaar is met “Het Zoneffect” voor zonnepanelen. Een warmtepomp is een alternatief voor een cv-ketel op aardgas. De gemeente Terneuzen zal “Het Warmte Effect” faciliteren en ondersteunen. Op 7 februari vond een informatieavond plaats in het stadhuis waar 150 belangstellenden op af kwamen. Over de overige vormen van isolatie, leveranciers en financiële regelingen kunnen inwoners informatie vinden en gratis objectief advies krijgen op www.duurzaambouwloket.nl van de gemeente Terneuzen.

Activiteit 15. Stimuleren van zonnepanelen bij particuliere woningen

Om zonnepanelen te stimuleren bij particuliere woning zal de gemeente Terneuzen het collectieve inkoopproject “Het Zoneffect” van de ZMf en Zeeuwind faciliteren en ondersteunen, o.a. met een informatieavond in het stadhuis. Ook andere initiatieven zullen worden ondersteund. Over zonnepanelen, leveranciers en financiële regelingen kunnen inwoners informatie vinden en gratis objectief advies krijgen op www.duurzaambouwloket.nl. Dit wordt voortgezet gedurende de planperiode.

informatieavond “Het Zoneffect” in het stadhuis op 19 april 2016 (69 bezoekers)

PLANET

Klimaat en energie

- **Stimuleren energiebesparing en opwekking duurzame energie bij particuliere woningen**

Activiteit 16. Informeren van particuliere woningeigenaren over energiebesparing en duurzame energie

De gemeente Terneuzen zal doorgaan met actief communiceren naar en informeren van particuliere woningeigenaren over energiebesparing en duurzame energie. Hiervoor zal de gemeente gebruik blijven maken van www.duurzaambouwloket.nl als digitaal duurzaam bouwloket én als digitaal loket Wonen voor stads- en dorpsvernieuwing van de gemeente Terneuzen. Daarnaast zal de gemeente informatieavonden organiseren over landelijke, provinciale en gemeentelijke subsidies en leningen voor verbouwen, energiebesparing en duurzame energie.

Duurzaam Bouwloket hielp al duizend Zeeuwen

Geplaatst op 11 oktober 2016; Laatste update 11 oktober, 22:10;

Activiteit 17. Deelnemen aan 2017 Zeeuws Jaar van de Energie

De Zeeuwse gemeenten, de provincie Zeeland, de 4 Zeeuwse NME-centra, het IVN, de ZMf, Switch en Zeeuwind hebben 2017 uitgeroepen tot Zeeuws jaar van de energie. Voor de doelgroep particuliere woningen zullen in 2017 in heel Zeeland een aantal projecten en activiteiten georganiseerd worden rond het thema energie. Deze zullen gezamenlijk gecommuniceerd worden.

- **Stimuleren energiebesparing en opwekking duurzame energie bij nieuwbouw en woningcorporaties**

Een van de pijlers van het Nationale Energieakkoord is een grootschalige CO₂-reductie en energiebesparing in de bestaande woningbouw en nieuwbouw. Nul-Op-De-Meter (NOM) is de term voor de stroomversnelling om de bestaande woningvoorraad definitief te verduurzamen. Het is een technische benadering waarbij de woning net zoveel energie opwekt als het gebruikt (met de mogelijkheid om binnen een straal van 10 km energieopwekking te salderen). Dit biedt mogelijkheden om collectieve systemen toe te passen.

De gemeente Terneuzen zal de mogelijkheden onderzoeken om Nul-Op-De-Meter nieuwbouw en renovatie te faciliteren en te stimuleren. In deze fase zal dit gericht zijn op het bevorderen van samenwerking tussen partijen in de bouwkolom. Hiervoor heeft de gemeente op 10 februari het Zeeuws Energieakkoord mee ondertekend. Er is ook een Zeeuwse Stroomversnelling in voorbereiding waarbij de Zeeuwse woningcorporaties een trekkersrol hebben met Nul-Op-De-Meter of Bijna-Energie-Neutrale nieuwbouw- en renovatieprojecten.

Activiteit 18. Ontwikkelaars stimuleren om energiezuinig te bouwen

De gemeente zal gedurende de planperiode met ontwikkelaars in gesprek gaan om (nog) energiezuiniger te bouwen.

PLANET

Klimaat en energie

- **Stimuleren energiebesparing en opwekking duurzame energie bij nieuwbouw en woningcorporaties**

Activiteit 19. Aandacht voor energie in prestatieafspraken met woningcorporaties en in projecten

In de prestatieafspraken tussen de gemeente Terneuzen met de woningcorporaties is vastgelegd dat de woningvoorraad van Woongood Zeeuws-Vlaanderen gemiddeld een energielabel B heeft in 2020 en van Clavis in 2025. Dit is ook opgenomen in de duurzaamheidsvisies van beide corporaties. In de overleggen met de corporaties zal hier gedurende de planperiode aandacht voor gevraagd worden, net als voor ambitieuzere ontwikkelingen zoals de Zeeuwse stroomversnelling.

Clavis gaat in het project Lievenspolder-2 in Terneuzen 95 energie-nota-nul woningen realiseren. Deze woningen worden zeer goed geïsoleerd en voorzien van zonnepanelen, speciale dubbele beglazing (HR+++), vloerverwarming, een luchtwarmtepomp en een balansventilatiesysteem met warmteterugwinning. De totale woonlasten (voor huur en energie) blijven hierdoor gelijk.

- **Energieneutrale organisatie in 2045?**

Activiteit 20. In 2019 de mogelijkheden (laten) onderzoeken om energieneutraal te worden in 2045. Het college en de raad zullen hierover nader worden geadviseerd.

Gezien de ambities in het VN klimaatakkoord van Parijs, het Nationale energieakkoord, maar ook “Duurzaam Werkt!” van Portiz, Zeeland Seaports en de ZMf voor de Zeeuwse havens, rijst de vraag of en wanneer het voor de gemeente Terneuzen mogelijk is om energieneutraal te worden. Voorgesteld wordt om dit te onderzoeken.

- **Opwekking van duurzame energie**

Verkenning Windenergie in de gemeente Terneuzen

Een consortium bestaande uit Delta, Eneco en Zeeuwind voert een verkenning uit naar de mogelijkheden voor windenergie in de gemeente Terneuzen. Windenergie biedt kansen voor gebiedsontwikkeling. Het consortium gaat samen met bedrijven en bewoners in de omgeving de mogelijkheden verkennen. Op basis van ervaringen uit het verleden wordt gekozen voor een geheel nieuwe aanpak: samen met bewoners en bedrijven wordt verkend binnen welke randvoorwaarden windenergie zou kunnen passen in de lokale gebiedsontwikkeling met profijt voor economie en omgeving.

Deze verkenning houdt in dat er namens het consortium gesprekken plaatsvinden met bedrijven, omwonenden en stads- en dorpsgemeenschappen in de gemeente Terneuzen over uitgangspunten, wensen en behoeften. De resultaten van deze gesprekken worden voorgelegd aan het college van B&W en aan de gemeenteraad in 2017. De verkenning vindt plaats onder leiding van een onafhankelijke procesbegeleider, die zich erop richt dat goed wordt omgegaan met alle belangen van direct betrokkenen. Wethouder Van Hulle ziet toe op een goede procesaanpak.

Riothermie in de gemeente Terneuzen

De mogelijkheden om energie te winnen uit rioolwater (de zogenaamde “riothermie”) worden steeds interessanter. De teruggewonnen warmte kan worden gebruikt voor de verwarming van gebouwen. Doorgaans komen de grotere rioleringsbuizen hiervoor eerst in aanmerking.

Activiteit 21. In 2019 de mogelijkheden (laten) onderzoeken van riothermie in de gemeente Terneuzen.

PLANET

Klimaat en energie

- **Opwekking van duurzame energie**

Zonnepanelenparken

Er vindt ambtelijk overleg plaats met vier initiatiefnemers. Solar Energy Works ontwikkelt o.a. “De Groene Hoek”, het grootste zonnepanelenpark van Nederland bij Schiphol en heeft een financieel betrouwbare partner achter zich staan (First Solar). Zonexploitatie Nederland BV verkent de mogelijkheden voor een zonnepanelenpark op gronden van het Rijk in de gemeente Terneuzen. In het initiatief “de Groene Koegors” van Yara zullen de mogelijkheden voor een zonnepanelenpark op de afgedekte stortplaats in de Koegorspolder onderzocht worden door Zeeuwind. In de omgeving van Sas van Gent heeft ZonUnie een initiatief voor een zonnepanelenpark.

Activiteit 22. De mogelijkheden voor zonnepanelenparken worden verder onderzocht in de planperiode. Het college en de raad zullen hierover nader worden geadviseerd.

Zonnepanelenpark met windmolens bij de Nissanfabriek in Sunderland (Engeland)

PLANET

Natuur en water

- **Ontwikkeling van nieuwe natuur**

In de planperiode zullen hiervoor de volgende activiteiten worden uitgevoerd:

Activiteit 23. Verdere uitvoering geven aan het Landschapsuitvoeringsplan voor de Zeeuws-Vlaamse Kanaalzone

Activiteit 24. Deelnemen aan 2018 Zeeuws Jaar van de Natuur

In heel Zeeland zullen in 2018 projecten en activiteiten georganiseerd worden rond het thema natuur door diverse partijen.

Activiteit 25. Deelname aan het project “De Groene Koegors”

Yara, de Zeeuwse Milieufederatie en Stichting Landschapsbeheer Zeeland hebben het initiatief genomen om een groene, duurzame invulling te geven aan het gebied rond de Koegorsstraat met als doel het verhogen van de biodiversiteit: “De Groene Koegors”. Overige deelnemers aan dit project zijn Zeeland Seaports, de provincie Zeeland, Heros, Dethon, Sagro, waterschap Scheldestromen, Natuur&Zo en de gemeente Terneuzen. Met relatief kleine acties kan de natuur een flinke impuls gegeven worden. Daarnaast biedt het project kansen voor nieuwe waterberging, duurzame energie (zonnepanelen op de afgedekte stortplaats) en toerisme en recreatie (wandel- en fietsroutes).

“De Groene Koegors”

PLANET

Natuur en water

- Ontwikkeling van nieuwe natuur

Activiteit 26. Uitvoering nestkastenproject “gastouders voor koolmeesjes en pimpelmeesjes” van de Universiteit Gent, De Steltkluut en Natuur&Zo

De pleegouders zijn inwoners of scholen in de gemeente Terneuzen die vanaf maart 2017 een nestkast willen adopteren en willen meewerken aan een onderzoek van de Universiteit van Gent. Het project duurt drie jaar en is een initiatief van de gemeente Terneuzen, natuur- en milieueducatiecentrum Natuur&Zo en natuurbeschermingsorganisatie De Steltkluut. De Universiteit Gent onderzoekt al een aantal jaren in Gent, Dendermonde en Sint Niklaas de mezenstand. Wetenschappers van de afdeling dierenecologie willen hun onderzoek graag uitbreiden over de grens in de gemeente Terneuzen. Het onderzoek moet uitwijzen of koolmeesjes en pimpelmeesjes het beter doen in stedelijk gebied of de voorkeur hebben voor een nestplek in een groenere omgeving (zoals de gemeente Terneuzen). Alle inwoners en scholen uit de gemeente Terneuzen kunnen meedoen. Pleegouders verbinden zich aan het project door een nestkast aan hun huis of op het erf op te hangen en tijdens het broedseizoen minimaal drie keer te kijken of de nestkast wordt gebruikt. Zij krijgen gratis een speciale nestkast die van bovenaf te openen is. De deelnemers geven de resultaten (legsels, jonkies of mislukkingen) door aan de universiteit. Wanneer er inderdaad nieuw leven is gesignaleerd, komt een gecertificeerde vogelaar op afspraak langs om de jongen te ringen. Op 8 maart vond een informatieavond in het stadhuis van Terneuzen hierover plaats m.m.v. Jenny de Laat, onderzoekster van de universiteit Gent en De Steltkluut.

Koolmees

pimpelmees

PLANET

Natuur en water

- **Onkruidbestrijding en ecologisch groenbeheer**

Activiteit 27. Voortzetten gifloze onkruidbestrijding en ecologisch groenbeheer

Relevant gemeentelijk beleid voor dit onderwerp zijn het Groenbeheerplan en het Bomenbeleidsplan. De gemeente Terneuzen past alleen gifloze methoden toe om onkruid te bestrijden (handmatige verwijdering, branden en stomen). Terneuzen loopt hierin in Zeeland voorop, net als de gemeenten Hulst en Sluis. De overige Zeeuwse gemeenten doen dit nog niet. In natuurspeeltuin "De Boomhut" en in het leefgebiedje van de Knautiabij bij ziekenhuis De Honte (in samenwerking met Stichting Landschapsbeheer Zeeland) wordt ecologisch groenbeheer toegepast. Dit wordt voortgezet gedurende de planperiode.

De Knautiabij

- **Integraal waterbeheer**

Activiteit 28. Opstellen nieuw Verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan

Het gemeentelijk beleid en maatregelen voor extra benodigde waterberging door extremere regenval en overstromingen door klimaatverandering is opgenomen in het Verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan. In 2017 zal een nieuw VGRP worden opgesteld.

Activiteit 29. Deelname aan Robuust Watersysteem Zeeuws-Vlaanderen

Een belangrijk project voor dit onderwerp is het Robuust Watersysteem Zeeuws-Vlaanderen. Dit is een van de vijf impact projecten uit het nationale Deltaplan ruimtelijke adaptatie. In een 'robuust watersysteem' is de waterstroom zo georganiseerd dat het voldoet aan alle water gerelateerde functies in een gebied. Een robuust watersysteem zorgt voor balans tussen vraag en aanbod, voor meer beschikbaar zoet water en het vergroot de zelfvoorziening van water in de regio. Daarbij zorgt het voor meer samenwerking, omdat het financieel voordeliger is. Aan het Robuust Watersysteem Zeeuws-Vlaanderen nemen de Provincie Zeeland, Dow Benelux, Evides industriewater, Waterschap Scheldestromen, Staatsbosbeheer, Sweco, ZLTO, Zeeland Seaports, Rijkswaterstaat en de gemeente Terneuzen deel. Over de resultaten van dit project zal de raad t.z.t. worden geïnformeerd.

PLANET

Afval

In de zomer van 2016 heeft de gemeente Terneuzen 10 oranje 'reuzenflessen' neergezet bij de buitenzwembaden om het apart inzamelen van plastic te stimuleren. Vijf staan er bij het kunstwerk 'de Wereld van Zwerfvuil' aan de Kop van de Noordstraat. Terneuzen wil via de nieuwe flesvormige bakken extra aandacht vestigen op het inzamelen van plastic. Plastic is goed te recyclen en de CO₂-uitstoot wordt hiermee verminderd. De gemeente spaart storkosten uit en daardoor kan de gemeentelijke afvalstoffenheffing laag blijven.

5 oranje "PETMAN" inzamelflessen bij de "Wereld van Zwerfvuil"

Activiteit 30. Opstellen van nieuw beleid voor de inzameling van huishoudelijk afval per 1-1-2018

Het landelijk afvalbeleid VANG (van afval naar grondstof) is erop gericht om de restafvalstroom in het huishoudelijk afval zo klein mogelijk te maken. De overige afvalfracties moeten zo veel gescheiden worden ingezameld. In april 2017 zal een nieuw "grondstoffenbeleidsplan" voor de verschillende in te zamelen huishoudelijke afvalstromen ter vaststelling worden aangeboden aan de raad.

Activiteit 31. Zwerfafvalproject "Schoon Zeeland" verderzetten

NME-centrum Natuur&Zo verzorgt het zwerfafvalproject "Schoon Zeeland" voor alle Zeeuwse gemeenten. Het project is gestart in 2016 en zal worden voortgezet. Vanuit het landelijke Afvalfonds Verpakkingen zijn gelden beschikbaar voor 10 jaar. Informatie over de projecten en activiteiten is te vinden op www.schoonzeeland.nl.

PROFIT

Duurzaam inkopen

Activiteit 32. Inkoop van 100% groene elektriciteit en gas voortzetten en zo mogelijk de verduurzaming nog verder verbeteren

De gemeente Terneuzen zal de gezamenlijke inkoop via de Vereniging van Zeeuwse Gemeenten van 100% groene elektriciteit en gas voortzetten. In 2017 zal adviesbureau Energy Cycle (dat de gas- en elektra-aanbestedingen voor de VZG verzorgt) een notitie opstellen over de vergroening van de gezamenlijke gas- en elektriciteitsinkoop en een advies aan de VZG hierover uitbrengen. Duurzame opwekking uit lokale bronnen zal hierin aandacht krijgen.

Activiteit 33. Inkoop van duurzaam papier en hout voortzetten

De gemeente Terneuzen heeft in 2011 het FSC-convenant en de PEFC beleidsverklaring voor duurzaam bosbeheer ondertekend. De gemeente koopt alleen FSC- of PEFC gecertificeerd papier en hout in. Deze keurmerken garanderen dat de (tropische) bossen waar het hout en het papier vandaan komen duurzaam beheerd worden. Het in standhouden van (tropische) bossen wereldwijd is erg belangrijk om klimaatverandering tegen te gaan en biodiversiteit in stand te houden. Dit beleid wordt voortgezet.

Ondertekening FSC-convenant op 11 november 2011. Links Mark Kemna (FSC Nederland), rechts Wethouder Frank van Hulle

Activiteit 34. Verduurzamen van het gemeentelijk wagenpark

In 2018 zal een nieuwe aanbesteding van het gemeentelijk wagenpark plaatsvinden. In deze aanbesteding worden de mogelijkheden meegenomen voor een verder verduurzaming van het wagenpark (bijvoorbeeld schonere brandstoffen).

Activiteit 35. Onderzoek naar duurzamere koffiebekertjes

In 2016 is een intern project gestart om de interne afvalstromen van de gemeentelijke gebouwen meer te scheiden. Onderdeel van dit project is een onderzoek naar duurzamere koffiebekertjes. Rond de zomer van 2018 worden hier de resultaten van verwacht.

PROFIT

Duurzame mobiliteit

- **Duurzaam transport**

De gemeente Terneuzen zet zich samen met het bedrijfsleven in voor een spoorverbinding naar Zelzate. Transport per (binnenvaart)schip (Seine-Scheldeverbinding) en via ondergrondse buisleidingen (het Multi Utility Providerproject) zal verder worden uitgebouwd o.a. via het project Kanaalsprong. De Zeeuwse havens hebben de ambitie om minimaal vijf extra pijpleidingkoppelingen in 2022 en tien in 2030 (voor bestaande en nieuwe bedrijven) te maken in de havens van Vlissingen en Terneuzen.

- **Investeren in de fiets**

Activiteit 36. Investeren in fietsinfrastructuur

In het gemeentelijk wegcategoriseringsplan is opgenomen dat langs alle gebiedsontsluitende wegen van de gemeente Terneuzen een fietspad ligt, of als de ruimte te beperkt is, een fietsstrook. Dit wordt voortgezet in de planperiode. Om het fietsgebruik verder te stimuleren hebben wij een gratis fietsenstalling aan de Herengracht in Terneuzen, waar het ook mogelijk is om elektrische fietsen op te laden.

Activiteit 37. Medewerkers stimuleren om mee te (blijven) doen aan Fietsen Scoort

Als gemeentelijke organisatie: medewerkers blijven meedoen aan de landelijke fiets naar je werk campagne "Fietsen Scoort".

Het resultaat van 2016 van de gemeente Terneuzen voor Fietsen Scoort (fiets naar je werkactie)

PROFIT

Duurzame mobiliteit

- Faciliteren elektrisch rijden

Activiteit 38. Behoud bestaande openbare oplaadpalen voor elektrische auto en nieuwe openbare oplaadpalen plaatsen

De gemeente Terneuzen gaat samenwerken met Allego zodat de bestaande openbare oplaadpalen voor elektrische auto's blijven en nieuwe openbare laadpalen geplaatst kunnen worden. Hiervoor zal een samenwerkingsovereenkomst aangegaan worden met Allego.

Activiteit 39. Openbare laadpalen plaatsen in de parkeergarages Oostkolk en Theaterplein

Om het elektrisch rijden verder te faciliteren zullen er in naar verwachting in 2018 openbare oplaadpunten voor elektrische auto's geplaatst worden in de parkeergarage Oostkolk en Theaterplein. Het college en de raad zullen hierover nader geadviseerd worden.

Activiteit 40. Mogelijkheden van een pilot “rijden met een elektrische deelauto” voor het college onderzoeken

De mogelijkheden zullen worden onderzocht om in 2017 en 2018 het college een pilotproject te laten doen met een elektrische deelauto. Doel is om ervaring op te doen met elektrisch rijden, opladen en het autodelenconcept. Het college zal in het derde kwartaal van 2017 nader worden geadviseerd hierover.

- Duurzaam vervoer tussen de kernen en stimuleren van autodelen

Activiteit 41. Autodelen bespreken met dorps- en wijkraden

De provincie Zeeland verzorgt de aanbesteding van het openbaar vervoer. De gemeente Terneuzen heeft geen ambitie om hier een alternatief duurzaam collectief vervoerssysteem tegenover te stellen. Het verkeersbeeld in de gemeente (geen files) is geen trigger voor autodelen. Autodelen zou wel vanuit duurzaamheid, leefbaarheid of financiële overwegingen gedaan kunnen worden. Voor de reguliere overleggen met de dorps-, stads- en wijkraden zal het onderwerp “autodelen” geagendeerd worden in de eerste helft van 2018 (o.a. het initiatief Samobiël in Zaamslag).

PROFIT

MVO / Duurzaam ondernemen

- **Energiebesparing realiseren bij bedrijven**

Energiebesparing bij bedrijven is één van de tien pijlers uit het Nationale Energieakkoord. In VZG-verband hebben de Zeeuwse gemeenten daarom een projectgroep “energiebesparing bij bedrijven” ingesteld. Deze projectgroep heeft met een aantal partners drie stimuleringsprojecten opgezet. In de planperiode zullen deze projecten ook in de gemeente Terneuzen gaan plaatsvinden:

Activiteit 42. Uitvoeren van het stimuleringsproject “Energiebesparing bij sportverenigingen”

In 2017 zal het Energieservicepunt Zeeland met sportverenigingen met een eigen accommodatie een energiebesparingsproject uitvoeren. Belangrijk onderdeel van dit project is een energiescan van de gebouwen en installaties. Ook een planmatige aanpak en subsidiemogelijkheden voor sportverenigingen komen aan bod.

Activiteit 43. Uitvoeren van het stimuleringsproject “Energiebesparing bij recreatiebedrijven”

In 2017 en 2018 zullen de Zeeuwse gemeenten samen met Recron, Horeca Nederland en Energieke Regio Zeeland een energiebesparingsproject uitvoeren bij de Zeeuwse recreatiebedrijven. Ook de gemeente Terneuzen zal hieraan deelnemen.

Activiteit 44. Uitvoeren van het stimuleringsproject “Energiebesparing bij zorginstellingen”

In 2018 en 2019 zullen de Zeeuwse gemeenten samen met Energieke Regio Zeeland of andere partijen een energiebesparingsproject uitvoeren bij de Zeeuwse zorginstellingen. Ook de gemeente Terneuzen zal hieraan deelnemen.

Activiteit 45. Onderzoeken van de mogelijkheden om energiescans bij bedrijven door lokale initiatieven uit te voeren.

De gemeente zal in 2017 de mogelijkheden onderzoeken om samen met lokale partners (lokale bedrijfsleven, ondernemersverenigingen) een energiescanproject op te zetten voor bedrijven volgens de filosofie local-for-local.

Activiteit 46. Deelnemen aan 2017 Zeeuws Jaar van de Energie

De Zeeuwse gemeenten, de provincie Zeeland, de 4 Zeeuwse NME-centra, het IVN, de ZMf, Switch en Zeeuwind hebben 2017 uitgeroepen tot Zeeuws jaar van de energie. Voor de doelgroep bedrijven zullen in 2017 in heel Zeeland een aantal projecten en activiteiten georganiseerd worden rond het thema energie. Deze zullen gezamenlijk gecommuniceerd worden.

PROFIT

MVO / Duurzaam ondernemen

- **Inrichten van duurzame bedrijventerreinen**

Op 24 oktober 2016 presenteerden Portiz, Zeeland Seaports, de Provincie Zeeland en de ZMF hun Duurzaamheidsambitie 2030. De Zeeuwse havens en de Zeeuwse industriële en logistieke bedrijven kiezen voor een duurzame ontwikkeling in brede zin: economisch, ecologisch en sociaal. Twee van deze ambities zijn een efficiënt ruimtegebruik en 40% CO2-emissiereductie in vergelijking met 1990 in 2030. Het in ontwikkeling zijnde bestemmingsplan-plus “Industrieterreinen Kanaalzone” is voor de gemeente Terneuzen het belangrijkste project voor dit onderwerp. Hiervoor zullen de volgende activiteiten worden uitgevoerd:

Activiteit 47. Onderzoek naar zones voor bodemenergiesystemen in het bp-plus “Industrieterreinen Kanaalzone”

De gemeente Terneuzen heeft een kansenkaart voor bodemenergiesystemen (warmte-koudeopslag of wko) op laten stellen. De bodem in onze gemeente is vooral geschikt voor gesloten bodemenergiesystemen. Dit is een verwarmings- en koelingssysteem voor een (bedrijfs)gebouw dat bestaat uit lussen in de grond. Deze lussen geleiden via een warmtepomp warmte en koude en slaan deze op in de bodem. Als meerdere gebouwen die dicht bij elkaar staan, een bodemenergiesysteem hebben, kunnen deze systemen elkaar verstoren. De verwarmings- en koelingsprestaties zullen dan minder zijn dan vooraf berekend. Om dit te voorkomen zal de mogelijkheid onderzocht worden om in het bestemmingsplan-plus “Industrieterreinen Kanaalzone” zones te reserveren voor de koude en warmtebronnen van bodemenergiesystemen. Zo kunnen zoveel mogelijk bodemenergiesystemen geplaatst worden op de industrieterreinen en optimaal werken.

Activiteit 48. Onderzoek naar “tijdelijke natuur” in het bp-plus “Industrieterreinen Kanaalzone”

De mogelijkheid om “tijdelijke natuur” op te nemen in het bestemmingsplan-plus “Industrieterreinen Kanaalzone” zal onderzocht worden. Op braakliggende grondpercelen kan onder voorwaarden toegestaan worden dat er tijdelijk planten- en diersoorten op voorkomen. Als het perceel verkocht wordt voor bedrijfsvestiging zijn het verdwijnen van deze planten- en diersoorten geen belemmering voor bebouwing en gebruik. Elders op het terrein wordt of is al natuurcompensatie gerealiseerd. Zeeland Seaports heeft ervaring met tijdelijke natuur. Deze activiteit sluit ook aan bij de duurzaamheidsambities 2030 voor natuurherstel van Portiz, Zeeland Seaports en de ZMF voor de Zeeuwse havengebieden.

- **Stimuleren van innovatie bij duurzame energie, creëren van groene werkgelegenheid**

De gemeente Terneuzen onderschrijft het beleid voor circulaire economie van de provincie Zeeland, en ondersteunt de bio based economy o.a. met het Bio Base Europe training center.

De regionale ontwikkelingsmaatschappij Impuls Zeeland verzorgt voor de gemeente Terneuzen innovatie bij bedrijven. Impuls probeert daarnaast duurzame bedrijven aan te trekken om zich te vestigen in de gemeente Terneuzen en in de rest van Zeeland. De gemeente Terneuzen is een van de partijen die Impuls Zeeland hiervoor financiert. Zeeland Seaports hanteert duurzaamheid als een criterium voor het aantrekken van bedrijven. Zij zoekt naar duurzame synergiën tussen bestaande en nieuwe bedrijven op de door haar beheerde terreinen.

Activiteit 49: deelname aan het kernteam HCA Energietransitie

De gemeente Terneuzen neemt sinds september 2016 deel aan het Kernteam Human Capital Energietransitie. Dit kernteam is gericht op de grote kansen die de realisatie van de offshore windparken Borssele I en Borssele II door Dong Energy en windparken daarbuiten bieden voor Zeeuwse bedrijven (opdrachten en personeel leveren voor realisatie en onderhoud) en Zeeuwse kennis- en onderwijsinstellingen voor opleidingen en scholing. Andere partners van dit kernteam zijn Eneco, Delta, Zeeuwind, de provincie Zeeland, Zeeland Seaports, de gemeenten Vlissingen en Borsele, de HZ University of Applied Sciences, het ROC Scalda, en het trainingscentrum Bio Base Europe.

PROFIT

MVO / Duurzaam ondernemen

- **Stimuleren van de oprichting van een MVO-platform en stimuleren van sociaal ondernemerschap**

Om ondernemers in de gemeente Terneuzen die gezond ondernemerschap willen combineren met een positieve bijdrage aan mens, maatschappij en milieu te ondersteunen, zullen de mogelijkheden om een MVO-platform op te richten onderzocht worden. Via een MVO-platform kunnen kennis en ervaringen worden gedeeld en wordt het lokale netwerk van bedrijven, inwoners en onderwijsinstellingen versterkt.

Activiteit 50. De mogelijkheden onderzoeken in 2017 om een MVO-prijs in te stellen.

Met een MVO-prijs kan de gemeente Terneuzen maatschappelijk verantwoord ondernemen stimuleren. Het gaat erom dat een ondernemer niet alleen de bedrijfsvoering winstgevend maakt, maar deze ook afstemt op de samenleving en het milieu. En daarnaast door zijn innovatievermogen de komende jaren een duidelijke koploper in zijn sector is. De MVO-prijs gaat dan ook naar de meest progressieve ondernemer die door maatschappelijk verantwoord te ondernemen een voortrekkersrol in zijn sector heeft. Met de prijs worden ook de andere vooruitstrevende deelnemende ondernemers in het zonnetje gezet. Een MVO-prijs is ook goed te combineren met een MVO-platform. In 2017 zullen de mogelijkheden en kosten voor een MVO-prijs worden onderzocht. Het college en de raad zullen hierover nader worden geadviseerd.

MVO-prijs 2011 van de gemeente Terneuzen: v.l.n.r. WarmCO2 (3^e plaats), H4A (de winnaar), De Haarzaak (2^e plaats) en wethouder Jaap Bos